

N:o 14.

Ank. till Riksd. kansli den 8 febr. 1889, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning till Örnsköldsviks köping af kronohemmanet 4 $\frac{1}{4}$ seland Norrlungånger n:o 1 i Vesternorrlands län.

(I. A.)

I och för anläggning af köpingen Örnsköldsvik hade, enligt hvad af en till Riksdagen aflåten och till statsutskottets förberedande behandling remitterad proposition n:o 9 af den 7 december 1888 inhemtas, Kongl. Maj:t och kronan enligt köpebref den 10 januari 1839 för en köpeskilling af 2,000 riksdaler banko jemte i öfrigt angifna vilkor inköpt 4 $\frac{1}{4}$ seland af hemmanet Norrlungånger om $\frac{1}{4}$ mantal i Själevads socken och Norra Ångermanlands fögderi af Vesternorrlands län; hvar efter Kongl. Maj:t *dels* genom kungörelse den 6 oktober 1842, jemte meddelande af föreskrifter rörande köpingens anläggning, bemyndigat Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet att åt personer, som önskade bosätta sig i köpingen, under eganderätt mot årlig tomtöresafgift af ett runstycke för hvarje quadrataln upplåta tomter å ofvan omförmälda hemmansdel, *dels ock* genom bref nyssnämnde dag, med fastställande af en utaf kommissionslandtmätaren Näslund upprättad plankarta öfver köpingen Örnsköldsvik, förordnat, bland annat, att den köpingen tillhöriga

jord, som ej erfordrades för tomter och byggnadsplatser i köpingen, skulle på auktion till den mestbudande utarrenderas och icke någonsin till större eller mindre del utan Kongl. Maj:ts särskilda tillstånd försäljas, förpantas eller på annat sätt afsöndras, äfvensom att, intilldess köpingen hunne blifva så befolkad, att dervarande invånare ansåges böra sjelfva få öfvertaga vården om köpingens kassa, tomtöre- och arrendefgifterna skulle i länets landtränteri förvaras för att till föremål, som afsåge köpingens fördel och förkofran, användas, utan att någon ränta eller afbetalning å statsverkets hafda utgifter för köpingens anläggning erfordrades.

I en till Kongl. Maj:t ingifven skrift hade kommunalnämnden i Örnsköldsvik, enligt å allmän kommunalstämma i köpingen lemnadt uppdrag, anhållit, att det måtte tillåtas köpingen att tillhandla sig ifrågavarande hemmansdel emot samma köpeskilling, som Kongl. Maj:t och kronan därför erlagt, eller 3,000 kronor.

Till stöd för berörda anhållan hade kommunalnämnden hufvudsakligen anfört, att förutom den mark, å hvilken köpingen vore uppförd och hvilken, ehuru kronans egendom, likväl på grund af kongl. kungörelsen den 6 oktober 1842 finge gå i köp man och man emellan samt in-tecknas för skuld såsom annan skattejord, till hemmanets egor hörde ett ej obetydligt område jord, som till följd af sin beskaffenhet icke kunde användas till byggnadstomter, ehuru, om det finge disponeras af köpingen, detsamma skulle för köpingens utveckling varda af synnerlig betydelse; att köpingens rätt att förfoga öfver det ifrågavarande, af kronan inköpta hemmanets andel i vattnet för Norrlungångers by vore mycket tvifvelaktig, hvilket i sin mån bidroge att förhindra köpingen att vidtaga vissa för sjöfartens och handelns befordrande ytterst viktiga anstalter vid hamnen; att då, med afseende derå att redan för flere år sedan den mark, som bestämts till bebyggande, blifvit till större delen upptagen, köpingen för att tillgodose behovet af byggnadstomter måst inköpa flera angränsande hemman, härigenom vid uppgörande af den utaf Kongl. Maj:t den 5 juli 1885 fastställda plan för köpingens utvidgning, i hvilken plan den äldre delen af köpingen inginge, på flera ställen inträffat, att samma tomt måst utläggas till en del på mark, som kronan upplätit, och till en del på mark, som köpingen inköpt, ett förhållande, som i anseende till de olika vilkor, som gälde för förvärfvande af sådana tomtdelar, framkallat betydande svårigheter för köpingens förvaltning; samt att äfven i öfrigt utförandet af den beslutade utvidgningen försvärades, så länge kronan vore egare till en del af köpingens grund.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet hade i sitt i ärendet afgifna utlåtande meddelat, att, sedan numera all den mark å ifrågasvarande hemmansdel, som bestämts till bebyggande med undantag af ett par tomter, blifvit upptagen, de årliga tomtöresafgifterna uppginge till ett belopp af 718 kronor 71 öre; att berörda afgifter, som städse uppburits af kronofogden i orten, till en början levererats till länets landtränteri, der de inestätt till den 19 november 1864, då dittills inlutna medel till köpingen utanordnats för att användas till för köpingen gagneliga ändamål; samt att afgifterna, som numera af kronofogden redovisades till köpingens kommunalnämnd, jemväl sedermera användts för dylika ändamål; och hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande, med vitsordande af behöfligheten för köpingen att erhålla oinskränkt dispositionsrätt öfver ifrågasvarande hemmansdel, vidare anført, att då något särskildt skäl för densammas bibehållande åt kronan ej förefunnes, samt den erbjudna köpeskillingen med hänsyn dertill, att kronan för det närvarande icke hade den ringaste inkomst af egendomen, syntes vara fullt tillräcklig, Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke kunde annat än tillstyrka bifall till ansökningen, som jemväl förordats af köpingens municipalstyrelse.

Enligt handlingarna i ärendet omfattade hemmanet i fråga en areal af 81 tunnland $8\frac{5}{8}$ kappland, deraf till byggnadstomter, gator och allmänna platser indelats 31 tunnland $10\frac{1}{2}$ kappland, medan återstoden af området, enligt hvad kronofogden i orten uti afgifvet yttrande meddelat, vore af föga värde, såsom bestående af berg och grusbackar med endast obetydlig skogstillgång.

Efter remiss från Kongl. Maj:t hade kammarkollegium i afgifvet yttrande förklarar sig anse det gjorda köpeanbudet vara för kronan fördelaktigt och fördenskull förordat anbudets antagande.

Med afseende å hvad i ärendet sålunda förekommit har Kongl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen att medgifva, att ifrågasvarande $4\frac{1}{4}$ seland af hemmanet Norrlungånger n:o 1 finge, med den rätt hemmansdelen af kronan innehades, till köpingen Örnsköldsvik försäljas med tillträdesrätt den 14 mars 1890 samt på vilkor i öfrigt, att köpingen vid tillträdet af hemmansdelen såsom köpeskilling därför erlade tre tusen kronor; samt att köpingen vidkändes alla de kostnader för lagfarten, i och för hvilken erforderliga åtkomsthändingar skulle köpingen af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet tillhandahållas;

äfvensom att den inflytande köpeskillingen måtte få användas på enahanda sätt, som vore bestämdt i fråga om köpeskillingarna för de

hemman och lägenheter, hvilkas försäljning egde rum jemlikt Kongl. brefvet den 29 maj 1874.

Under erinran att, på sätt ofvan blifvit antydt, de för ifrågavarande område inflytande tomtöre- och arrendeafgifterna, enligt kongl. brefvet den 6 oktober 1842, skola användas till föremål, som afse köpingen Örnsköldsviks fördel och förkofran, utan att någon ränta eller afbetalning å statsverkets hafda utgifter för köpingens anläggande erfordras, får utskottet, som inhemtat, att den för samma område utbetalda köpeskillingen utgått från ett i riksstaten uppfördt anslag till befrämjande i allmänhet af handel och sjöfart, efter tagen del af de till ärendet hörande handlingar, hemställa,

att Kongl. Maj:ts omförmälda framställning må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 8 februari 1889.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.
